

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **R.R.**, bývajúcej v B.B., pôvodne podnikajúcej pod obchodným názvom R. K., s mestom podnikania v B. -, IČO X., zastúpenej Advokátskou kanceláriou G. so sídlom V. proti žalovanej **V.**, so sídlom v B., IČO X., o **1 871,60 € (56 383,96 Sk)** vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 12 C 207/2007, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 6/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 6/2010 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 10. septembra 2010 č. k. 12 C 207/2007-55 žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi 1 871,60 € a nahradiť trovy konania 312,66 € k rukám právnej zástupkyne žalobkyne, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzal z toho, že žalobkyňa poskytla poistencom žalovanej lekárenskú starostlivosť, ktorú vyúčtovala faktúrou č. X. na sumu 516 505,10 Sk, splatnou 4. júna 2003. Žalovaná uvedenú faktúru uhradila na účet žalobkyne 21. novembra 2003, čím sa dostala do omeškania s jej zaplatením – 170 dní. V zmysle § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortnej, odvetvovej, podnikovej a občianskej zdravotnej poisťovne žalobkyňi patrí poplatok z omeškania vo výške 0,1% denne z dlžnej sumy; v danom prípade 95 852,80 Sk. Na základe rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica žalovaná zaplatila žalobkyňi sumu 30 905,36 Sk, jej zvyšok predstavuje 64 947,40 Sk. Žalovaná si v tomto

konaní však uplatnila (len) 56 383,96 Sk, súd preto žalobe vyhovel. O trovách konania úspešnej žalobkyne rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 29. apríla 2010 sp. zn. 6 Co 6/20109 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil, tak že žalobu zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovým stavom veci, tak ako ho zistil súd prvého stupňa. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že žalobkyni nevznikol nárok na poplatok z omeškania v dôsledku nezaplatenia faktúry č. X., splatnej 4. júna 2003, za obdobie od 5. júna 2003 do 20. novembra 2003. Vychádzal pritom z § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, z ktorého vyplýva, že veriteľ môže požadovať za omeškanie so zaplacením dlhu buď úroky z omeškania alebo poplatok z omeškania; nemôže však požadovať súčasne úroky z omeškania aj poplatok z omeškania. Nárok na poplatok z omeškania vzniká v prípade, ak to ustanovuje zákon. Rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica z 2. apríla 2004 č.k. 18 C 37/2004-23 boli žalobkyni priznané úroky z omeškania za celú dobu omeškania (od 5. júna 2003 do 20. novembra 2003) so zaplacením faktúry č. X. a preto jej z tohto dôvodu nevznikol nárok na poplatok z omeškania, odvolací súd preto žalobu zamietol. V danom prípade sa nejedná o prekážku veci rozhodnutej, z dôvodu, že predmetom toho konania je zaplatenie poplatku z omeškania a predmetom konania vedenom pred Okresným súdom Banská Bystrica (pod sp.zn. 18 C 37/2004) bolo zaplatenie úrokov z omeškania. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.; ich náhradu žalovanej nepriznal z dôvodu, že tejto žiadne trovy v konaní nevznikli.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa jej názoru došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p., lebo zákonným senátom na odvolacom súde mal byť senát 15 Co, rozhodujúci už v tejto veci, keď uznesením z 27. mája 2009 sp.zn. 15 Co 42/2009 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania (č.k. 12 C 207 2007 – 33 z 9. decembra 2008). Rozhodnutím o odvolaní žalovanej proti rozsudku súdu prvého stupňa senátom 6 Co došlo k porušeniu práva na zákonného sudcu. Dovolateľka nesúhlasila so záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého jej nevznikol nárok na poplatok z omeškania, keď vychádzala z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky PL.z. ÚS 1/06 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 20 Obdo 11/02.

Žalovaná nevyužila právo písomne vyjadriť sa k dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), spĺňajúca podmienku osobitného zastúpenia pre dovolacie konanie (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dvolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. sa dovolací súd zaoberal najskôr otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p.

Podľa § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný, ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené.

Dovolateľka netvrdí, že by konanie bolo postihnuté vadou konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ O.s.p. a vada tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo; namieta však, že konanie trpí vadou v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p., keď o odvolaní žalovanej proti rozsudku súdu prvého stupňa nerozhodoval senát 15 Co (skôr rozhodujúci o opravnom prostriedku proti uzneseniu) ale senát 6 Co (rozhodujúci o rozsudku na základe náhodného výberu); teda vo veci rozhodoval nesprávne obsadený súd – t.j. nerozhodoval zákonný sudca (senát).

Nesprávne obsadeným súdom je taký súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. V konaní pred súdom koná a rozhoduje senát, jediný sudca alebo poverený zamestnanec súdu v rozsahu ustanovenom osobitným zákonom. V odvolacom konaní koná a rozhoduje senát (§ 36 ods. 1 a ods. 3 veta za bodkočiarkou O.s.p.). Zloženie senátu sa riadi vopred stanovenými pravidlami určenými rozvrhom práce. Rozvrh práce súdu ako základný interný prostriedok rozdelenia súdnej agendy zabezpečuje právo na zákonného sudcu. Osoba sudcu, (resp. určenie i zloženie senátu) je daná rozvrhom práce vopred, teda skôr než dôjde návrh na súd.

V zmysle čl. IV bodu 4 Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2010 v znení účinnom k 12. januáru 2010 (vzťahujúcom sa k danej veci) v odvolacích agendách sa veci pridelujú senátom náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky; veci zrušené odvolacím súdom a vrátené I. stupňovému súdu a znovu predložené na rozhodnutie o odvolaní o tom istom predmete rozhodovania sa zapíšu do súdneho registra tomu odvolaciemu senátu, ktorý vec zrušil pod novou spisovou značkou. Súvislosť s pôvodnou vecou sa vyznačí v poznámke.

Druhovo rovnaký predmet rozhodovania zakladá výnimku z pridelovania veci náhodným výberom v odvolacej agende. Pokiaľ v prejednávanej veci v jednom prípade ide o preskúmanie uznesenia súdu prvého stupňa o zastavení konania v odvolacom konaní (procesné rozhodnutie) a v ďalšom prípade ide o preskúmanie rozsudku súdu prvého stupňa (meritórneho rozhodnutia) nejedná sa o rovnaký predmet rozhodovania z pohľadu odvolacieho prieskumu; takýto prípad nezakladá výnimku z náhodného pridelovania veci v odvolacej agende.

Z uvedených dôvodov dovolací súd nepovažoval za dôvodnú dovoláciu námietku v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. o nesprávne obsadenom senáte a porušení práva žalobkyne na zákonného sudcu (senát).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba rozumieť taký závadný (zákonu sa priechiaci) procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Vady zakladajúce zmätočnosť súdneho konania, ktoré zavinil súd svojím procesným postupom v rozpore so zákonom, spravidla vždy účastníkovi konania odnímajú možnosť konať pred súdom, pretože mu bránia v realizácii tých procesných práv, ktoré Občiansky súdny poriadok priznáva na účelné uplatnenie alebo bránenie práva proti druhej strane v spore. Vydanie zmätočného rozhodnutia bez ďalšieho nemá svoje právne opodstatnenie, a preto je vždy nevyhnuté takéto rozhodnutie zrušiť najmä z hľadiska ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (fair process).

O postup odnímajúci účastníkovi konania možnosť pred súdom konať ide tiež vtedy, ak sú títo vystavení prípadom tzv. prekvapivých rozhodnutí.

V prejednávanvej veci súd prvého stupňa dospel k záveru, že žaloba o 1 871,60 € je opodstatnená, keď na vec aplikoval hmotnoprávnu úpravu - ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z.z., podľa ktorého pri nedodržaní lehoty splatnosti môže uplatniť zdravotnícke zariadenie voči zdravotnej poisťovni poplatok z omeškania vo výške 0,1% z dlžnej sumy za každý kalendárny deň z omeškania odo dňa splatnosti účtovného dokladu.

Odvolačí súd v porovnaní so súdom prvého stupňa svoj zmeňujúci zamietajúci rozsudok založil na právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď dospel k záveru, že žalobkyni nevznikol nárok na poplatok z omeškania vychádzajúc z aplikácie ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (tiež i z dôvodov rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. júna 2004 sp.zn. 16 Co 163/2004).

Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa svoj odlišný právny záver založil na aplikácii a výklade inej hmotnoprávnej právnej normy, než súd prvého stupňa. Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, bolo žalobkyni odňaté právo namietať správnosť (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššom súde. Znemožnenie realizácie procesných práv účastníka v takomto prípade je prakticky dôsledkom nerešpektovania zákonného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom. Odvolací súd vyvodil svoj (iný) právny záver zo skutočností – konkurencie priznaných úrokov z omeškania súdnym rozhodnutím voči poplatkom z omeškania požadovaným v tomto konaní, ktoré súd prvého stupňa výslovne právne neposudzoval, resp. nevyhodnotil v neprospech žalobkyne.

Podľa ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p., ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodnutí veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Uvedené ustanovenie vyžaduje dať možnosť účastníkovi konania vyjadriť sa, ak odvolací súd uvažuje, že svoje rozhodnutie založí na iných právnych dôvodoch, ako tých, ktoré použil ako rozhodujúce súd prvého stupňa. Nesplnenie povinnosti odvolacím súdom – umožniť účastníkovi konania vyjadriť sa k možnému použitiu iného doteraz nepoužitého ustanovenia právneho predpisu, je porušením základného práva na spravodlivý proces a zakladá dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Z obsahu spisu nevyplýva, že odvolací súd postupoval v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. a žalobkyni umožnil vyjadriť sa k možnému použitiu iného (doteraz nepoužitého) ustanovenia právneho predpisu. Dovolací súd je preto toho názoru, že toto konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že procesný postup odvolacieho súdu zavŕšený dovolaním napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žaloba sa zamietá, je zaťažený vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., existencia ktorej je vždy dôvodom pre zrušenie dovolaním napadnutého

rozhodnutia. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil Krajskému súd v Bratislave na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.). Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť rozsudok odvolacieho súdu, dovolaciemu súdu nebola daná možnosť zaoberať sa vecnou správnosťou rozhodnutia ani námietkami žalobkyne uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 11. apríla 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á , v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta